

بررسی فقهی- حقوقی شرایط و آثار شرط ارتكازی

ناهدید شیخ چوکامی*، سید محمد اسدی نژاد،

1395-11-30

طبق اصل آزادی اراده، طرفین معامله حق دارند توافقات خود را به صورت تعهد و شرط در ضمن قرارداد بگنجانند. لذا شرط عبارت است نوعی تعهد فرعی. «شرط» به معنای «عهد و التزام» است و در اصطلاح حقوقی تعهدی است که در ضمن عقد اعم از لازم یا جایز بر عهده گرفته شده است. در خصوص اقسام شرط گفته شده است که مفاد شرط یا به صراحت در عقد درج می‌شود و یا نمی‌شود، اولی را «شرط صریح» و دومی را «شرط ضمنی» گویند. در رابطه با اقسام شرط ضمنی در میان فقها و دکترین مباحث زیادی طرح شده است لیکن نسبت به مبحث «شرط ارتكازی» در آثار فقها و دکترین کم‌تر بدان پرداخته شده است و همواره در باب شرط ارتكازی این سؤالات مطرح است که ماهیت و مفهوم این شرط و مبنای اعتبار آن چیست و این‌که در کدام دسته از اقسام شرط قرار دارد و مصادیق و آثار آن در فقه و حقوق چه می‌باشد، بحثی مطرح نگردیده است. آن چه در این پژوهش بدان اشاره خواهیم کرد این است که شرط ارتكازی شرطی است که در اذهان طرفین قرارداد رسوخ و نفوذ پیدا کرده باشد و طرفین قرارداد هر چند نسبت به آن التفات و توجه فعلی نداشته باشند، اما به گونه‌ای لازمه عقد می‌باشد. شرط ارتكازی را می‌توان از اقسام شرط ضمنی دانست و عموم ادله صحت و اعتبار شرط شامل آن نیز می‌گردد. از مهم‌ترین آثار شرط ارتكازی می‌توان در مسائلی مانند خیار عیب، تلف مبیع قبل از قبض، نفعه زوجه، حق حبس، خیار تأخیر، خیار عین و سایر مسائل در فقه امامیه و حقوق ایران که به تفصیل در این پژوهش سخن خواهیم گفت مشاهده نمود.

کلمات کلیدی : شرط، شرط صریح، شرط ضمنی، شرط ارتكازی

[Islamic Azad University, Rasht Branch - Thesis Database](#)

[دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت - سامانه بانک اطلاعات پایان نامه ها](#)